

GŁOS POMORSKI

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji 2,50 zł, w agenturach miejscowych miesięcznie 2,55 zł, przez pocztę przy zamówieniu przez ekspedycję naszą 2,76 zł, wprost na pocztę lub u listowego miesięcznie 2,86 zł, kwartalnie 8,58 zł, dla Wolnego Miasta Gdańska 2,76 złotych, — pod opaską w Polsce 4,20 zł, do Gdańska 4,45 złotych, do Francji 15 fr. (z wysyłką co drugi dzień 13 franków), do Anglii 5 shill., do Stanów Zjednoczonych 80 centów. W razie nieprzewidzianych wypadków, jak strajki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorky nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów lub zwrotu prenumeraty

Ogłoszenia z Polski: Wiersz wysokość milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-lamowej 12 gr, w ogłoszeniach drobnych każde słowo 10 gr, pierwsze słowo tłustym drukiem 20 gr, w dziale reklamowym na stronie I. (3 lamowej) przed tekstem 90 gr, wśród tekstu 50 gr, za tekstem 40 gr. Dla Wolnego Miasta Gdańska wiersz m/m 8-lam. w dziale ogłoszeniowym 0,12 groszy, wiersz m/m 3-lamowy przed tekstem 0,90 groszy, wśród tekstu 0,50 groszy, za tekstem 0,40 groszy, dla Niemiec dochodzi 50% nadwyżki, dla reszty zagranicy 100%, nadw. Za tłumaczenia 20% nadwyżki. **Rachunki są natychmiast płatne.** Administracja nie przyjmuje odpowiedzialności za terminowe umieszczenie ogłoszeń

Redakcja i Administracja
Groblowa 27/29.

Grudziądz-Bydgoszcz, niedziela, dnia 12-go września 1926.

Telefon nr. 50 i 51.

W dzisiejszym numerze „Głosu“

- GASNĄCE ŚWIATŁA (wstępny).
- PIERWSZE DNI ROZGRYWKI GENEWSKIEJ (dwa listy pisa ks. Kaczyńskiego).
- O PODATKACH W POLSCE (wywiad z wiceministrem skarbu Czechowiczem).
- POWRÓT ZWYCIESKICH WIOŚLARZY I INNE NOWINY Z BYDGOSZCZY.
- JESZCZE O „NIAŃKACH“ STANU ŚREDNIEGO.
- MANEWRY NIEDZIELNE.
- POMORZE NI ZAWIEDZIE W POTRZEBIE (Powstańcy i Wojacy).
- FELJETON TYGODNIOWY.
- SPRAWY EMIGRACYJNE.
- NAJSKRĄJNIEJSZA NĘDZA MIESZKANIOWA STRAŻNIKÓW CELNYCH.
- SOWIECKIE OSOBLIWOŚCI.
- ROGÓŻNO - ZAMEK.

polskiego stał się istotną przyczyną wojny a jego odbudowa jej głównym celem i owocem — krzepił się myśl, że przecież nie napróżno wylały się krwi rzeki i lasy krzyżów wyrosły na wzgórzach śmierci, że Polska równowagą polityczną Europy, zaczątkiem jej odrodzenia się stanie. Tak pojmowali rzecz nawet i obcy, którym jasna była ta prawda, że przecież odwieczne ideały polskie stały się podczas wojny przewodniami hasłami dla wszystkich.

Dziś i to światło się przyćmiło. Polska, pierwszy herold, pierwszy praktyk braterstwa ludów pozostała na drugim planie, za Niemcami, za apostołami nienawiści, zagłady, ludożerstwa. Polska, należąca do grona zwycięzców została pokrzywdzona na rzecz zwyciężonego. Gdzież elementarna sprawiedliwość, gdzie troska o przyszłość Europy?

Niestety. Podobne pytania skierować możemy i pod własnym adresem. — Gdzież była troska o przyszłość naszą, kiedy pozwoliliśmy, dla świętego spokoju wysunąć się na widownię ludzior złym i małym, kiedy za-

miał gwałt, po męsku gwałtem odcisnąć nie chcieliśmy się sprzeciwiać znu, chociaż błąd ten unieśliśmy wytykać rosjanom?

Powtarzamy za poetą, że Polska, to wielka rzecz, a postępujemy jakby ona kopciuszkim zawsze była i być miała. Przecież nietylko obecny, nawet w ścianach własnego gabinetu godności swej nie umiejący bronić minister spraw zagranicznych, ale i jego bezwzględnie zdolniejszy poprzednik p. Skrzyński z góry już rezygnowali ze stałego miejsca w Radzie L. N. dla Polski, które my nietylko równocześnie ale nawet przed Niemcami otrzymać mieliśmy prawa.

Jakże nas inni uszanować mają, kiedy sami szanować się nie umiemy! Jakże nam poczesne miejsce w gronie mocarstw znaleźć, jeżeli u siebie wahamy się być władnym gospodarzem?

Światła gasną, gdzieindziej — ale dlaczegoż my nie rozpraszamy mroków u siebie, nie rozpalamy światła własnego, które nietylko dla naszego ale i innych krajów mogłoby rozbiysnąć jutrenką swobody i „złota wie-
nia słońcem“?!

S. M.

Gasnące światła...

Na innym miejscu podajemy w dzisiejszym numerze dwa listy genewskie pióra ks. pisa Kaczyńskiego. Noszą one daty 5 i 6 m. bież. a więc pisane są na trzy i dwa dni przed głównymi decyzjami, które (przyjęcie Niemiec, zasadnicze rozszerzenie Rady L. N.) znane już jest z telegramów. A jednak listy te nie straciły nic na aktualności. Warto przecież poznać, jakie to nastroje poprzedzały rozstrzygnięcia, co się i w jakiej mierze, do takich a nie innych wyników przyczyniło i wreszcie, jakie dalej orwierają się widoki.

Czytelnik zapewne jednym tchem pochłaniać będzie te związane relacje, barwne obrazki, okraszone humorem, a częściej przepojone gorzką satyrą, jakie kreśli nasz genewski korespondent i zapewne po ich przeczytaniu wdzięczny nam będzie, żeśmy go nie karmili tasiecowymi depezsami, szumnymi frazesami o rzekomych zwycięstwach naszej dyplomacji, lecz zamiast upstrzonego kwiatkami blagi „siana telegraficznego“ dali mu garść bezpośrednich wrażeń bystrych spostrzeżeń i głębokich uwag wytrawnego polityka i publicysty.

To, co się w tych dniach w Genewie już stało i jeszcze stanie nie było i nie będzie żadną niespodzianką a raczej jeno jest przypieczętowaniem rzeczy znanych lub łatwych do przewidzenia.

To tylko formalnie stwierdzają się bankructwa: tych ponętnych hasel, jakie głoszone w okopach strzeleckich; tej instytucji, która miała być fundamentem nowego porządku świata, tych ludzi, którzy poczęli naszą przyszłość cofać wstecz niezwołownie po odrodzeniu państwowości polskiej i dziś znowu stają jej rozkwitowi na przeszkodzie.

Długoletnie meki i ofiary, krwawa wymowa ognia i żelaza niczego nie nauczyły Europy. Zwycięska koalicja przedwcześnie odłożwszy oręż, zatusowała do wygodnej szlafmicy i dziś jak przed wojną kryje w piasek pacyfistycznych frazesów swą głowę, aby nie widzieć zbliżającego się niebezpieczeństwa.

Światła, które rozjaśniały czarne dymy bitewne, świeciły niby zorza przez ciężkie krwi opary, gasną jedno po drugim.

Do gmachu, gdzie nowy ład ustalić, braterstwo ludów ziścić się miało, wszedł tryumfalnie witany zwodennik starych porządków oparty na prawie pięści, winowajca wojny, którą ją ongi wszczął i dziś wznosić zamysła, aby inne narody zakuć w obroże lub wytepić.

Podpalacz świata, grabarz cudzej wolności został z wyjątkowymi honorami przyjęty tam, gdzie bezpieczeństwo tegoż świata utrzymywać, gwarancję swobody obmyślać mają.

Trudno o większe naigrywanie się z rzeczywistości, większą zniechęcającą wyrządzoną pamięci bohaterów wojny, większy dowód, że instynkt samozachowawczy rasy białej słabnie, że Europa na dalszy plan schodziła a przyszłość jej zaciemniać się poczyną.

Światła gasną — mówiono już wówczas, kiedy przed wojną Europa nie mogła przez czas długi zdobyć się na nic innego, jak pracy do katastrofy wyścig zbrojny. Mówiono, kiedy żelazna falanga niemiecka ruszyła ogniem zięjąca lawina w kierunku Paryża. Mówiono już po wojnie, kiedy zwycięzcy nie potrafili zdobyć się na czyn konsekwentny, na dłuższą obliczony metę. Ale wtedy, ci, którzy zrozumieli, że brak państwa

Rewolucja w Hiszpanji.

W czasie ostatnich rozruchów w Hiszpanji, oficerowie artylerji, którzy otwarcie wystąpili przeciwko rządowi, zmuszają również wszystkich rekrutów do wypowiedzenia posłuszeństwa władzy państwa. Zdjęcie nasze przedstawia moment zaprzysiężenia rekrutów, którzy stanęli po stronie zrewoltowanych oficerów.

Z genewskiej trybuny rzucano rękawicę pojednania i współpracy. Niemcy w wielkiej rodzinie narodów.

Genewa, 10. 9. Dzień historyczny w Lidze Narodów wypełniony został całowicie uroczystościami, związanymi z przyjęciem Niemiec do Ligi Narodów.

Po uroczystym zagajeniu zebrania przez prezydenta Ninccicza, który powitał Niemcy jako nowego członka L. N. w gotących słowach, przemawia Stresemann.

Mowa Stresemanna przyjęta została miejscami życzliwie i dały się słyszeć oklaski, gdy mówił o chęci współdziałania Niemiec z L. N. w dziele utrzymania pokoju. Natomiast te ustępy, w których poruszył kwestję rozbrojenia i sprawy narodowościowe, przyjęte zostały chłodno.

Po Stresemannie przemawiał Briand, który zaznaczył, że dla Francji skończył się okres obaw o jej bezpieczeństwo, przyczem wzywał Niemcy, aby dla wielkich wspólnych celów zechciały podobnie jak Francja zapomnieć miejscami o własnych interesach, gdyż cele, do których dąży Liga Narodów, nie mogą być osiągnięte bez ofiar ze strony jej członków.

Po tem przemówieniu Ninccicz wyraził głęboką wdzięczność dla obu mówców w imieniu wszystkich członków L. N. za wygłoszenie przemówień, które stanowią moment epokowy w dziejach świata.

Zjazd Chr. Dem. okręgu grudziądzkiego.

W niedzielę, dnia 12-go września 1926 r. o godzinie 9-ej przed południem odbędzie się zjazd prezesów kół i delegatów Pol. Str. Chrześc. Dem. Okręgu grudziądzkiego w Grudziądzu w hotelu p. Kellasa, przy ulicy Józefa Wybickiego 42 z następującym porządkiem obrad:

1. O godz. 8-mej msza św. w Farze.
2. O godz. 9-tej zebranie delegatów w hotelu Kellasa.
3. Wybór komisji matki i komisji wnioskowej.
4. Referat polityczno - społeczno - gospodarczy.
5. Referat na temat „Program i ruch chrześcijańsko-społeczny w Polsce i Europie“.
6. Referat organizacyjny.

7. Sprawozdanie Zarządu Okręgowego.
8. Dyskusja nad referatami, wnioskami, uchwałami i udzielenie absolutorjum.
9. Wybór członków do Zarządu i Rady Okręgowej.
10. Zakończenie.

Uprzejmie Zarząd Wojew. prosi prezesów kół oraz wybranych delegatów do licznego wzięcia udziału w Zjeździe.

Goście, chcący brać udział w Zjeździe, mogą się zgłosić po legitymacje do Sekretariatu Chrześc. Dem. Rynek 15.

Za Zarząd Wojew. Chrześc. Dem.
(—) Albin Nowicki (—) J. Nowak
prezes. sekretarz.

Z różnych stron.

— Kłeska deszczów we Włoszech. Od kilku dni padają tutaj nieustanne deszcze. Rzeczki Aquila i Porra wystąpiły z brzegów. Miasteczko Inalborg zostało zupełnie zniszczone. W miejscach, gdzie szły ulice, znajdują się sterty kamieni. Połączenia telefoniczne i telegraficzne przerwane.

— Wybuch szrapnela. W Zasławiu, koło Trembo-

wli (wschodnia Małopolska), kilku chłopców znalazło na pastwisku trzy rosyjskie szrapnele. Manipulując nimi, chłopcy spowodowali wybuch. Czterech zostało zabitych, dwu ciężko rannych.

— Kultura rosyjska. Na przeszło półtora milionową ludność Moskwy zaledwie 8573 osoby używają gaz. Jak widać z tego, gaz dla ludności uboższej jest niedostępny.

DZIAŁ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY.

O podatkach w Polsce.

Polityka podatkowa. — Obecna sytuacja. — Wpływy. — Horoskopy na przyszłość. — Zamierzenia. — Brak odpowiednich pełnomocnictw.

(Rozmowa z p. Gabrielem Czechowiczem, b. ministrem, a-obecnym podsekretarzem stanu w Minist. Skarbu).

Niezaprzeczenie najważniejszą dziś dziedziną pracy państwowej, powinna być skarbowo-finansowa. Przewidyujemy obecnie okres dość pomyślnych koniunktur gospodarczych, których przyczyny należy raczej szukać nazewnając, aniżeli w układzie stosunków wewnętrznych. Obawiamy się, że obecni kierownicy Skarbu Państwa nie umieją zdać sobie należyte sprawy z tej okoliczności i nie umieją zdyskontować wszystkich jej plusów.

Odkładając na później inne aktualne zagadnienia skarbowe, postanowiliśmy rozpocząć cykl oświetlenia naszej sytuacji skarbowej od złożenia wizyty w imieniu Szanownych Czytelników „Głosu Pomorskiego“ wybitnemu w Polsce znawcy zagadnień podatkowych, byłemu ministrowi, a obecnemu podsekretarzowi w Ministerstwie Skarbu, panu Gabrielowi Czechowiczowi.

— Bardzo się cieszę, że mogę skorzystać z okazji i zaznaczyć, że nasi podatnicy z dzielnicy Pomorskiej naogół bardzo poprawnie wywiązują się ze swoich obowiązków podatkowych. Jest to objaw zupełnie, zresztą, zrozumiały, jeżeli się zważy, pod jakimi do niedawna wpływami urabiał się u obywateli pomorski, odczucie obowiązków w stosunku do państwowości. Naturalnie, w dzisiejszych warunkach to poczucie tembardziej się utrwała, że dotyczy odrodzonej ojczyzny.

— Co może Pan Minister powiedzieć o naszej obecnej polityce podatkowej?

— Przedewszystkiem chciałbym się zastrzec na początek, że rozmowę naszą traktuję jako pogawędę między dobrymi znajomymi. Rozumie Pan bowiem, że nie jestem upoważniony do oficjalnych enuncjacji w tym kierunku. Ale z drugiej strony chciałbym Panu pomóc do należytego poinformowania Pańskich Czytelników — zastrzegam się rozważnie maj stanu.

Dzięki uprzejmości p. G. Czechowicza mogliśmy się bliżej wtajemniczyć w budowę systemu podatkowego w Polsce. Nie jest to budowa ani skończona, ani nawet podciągnięta pod wiązania szczytowe. Mało tego. W wielu miejscach cały gmach się poważnie zarysowuje, ukazują się głębokie luki, które są łatane dość niezdarne od wypadku do wypadku. Nietrudno się domyśleć, że wpływy partyjne odegrały w tem wybitną rolę. Naturalnie, chcąc tę budowę zrekonstruować należy, gruntownie odświeżyć i dostosować do potrzeb Państwa i Narodu — należy mieć dużo cierpliwości, poświęcić wiele czasu i trudu, a przedewszystkiem nakreślić bardzo pracowicie i b. gruntownie obmyślaną plan. Nadewszystko zaś, w tej niezmiernie poważnej i zasadniczej pracy trzeba być twardym, nieugiętym i konsekwentnym, opierając się na przesłankach naukowych sprawdzonych w trudzie i znoju dnia codziennego.

— Jak Pan Minister może ująć cyfrowo sytuację podatkową?

— Ano, z chęcią zilustruję ją na danych, które mam dość ściśle za czas od 1 stycznia do 1 sierpnia r. b. Otóż, za cały ten czas wpłynęło podatków bezpośrednich i opłat stemplowych 333.622.865 złotych, a preliminowanych za cały rok 1926 jest 507.075.000 zł., czyli że już wpłynęło za pierwsze najtrudniejsze siedem miesięcy roku bieżącego 65,6 proc. Jest to sytuacja b. dobra. Najlepiej wpływa podatek dochodowy, gdyż w tym czasie wpłacono 51.458.493 zł. wobec 70 milionów preliminowanych za cały rok, a więc już wpłynęło tego podatku 73,4 proc. Prawda, suma prelinowana była nieco za skromna. Z kolei podatek gruntowy został uiszczony w stosunku 71,5 proc. do prelinowanego za cały rok w wysokości 50 milionów. Najstabiliej wpłynął podatek majątkowy, bo w stosunku 44,8 proc. do prelinowanych 60 milionów, natomiast przemysłowy w 64,8 proc. wpłacono 110.159.494 zł.

— Odnośnie daniny majątkowej projektowanej w wysokości miljarda złotych, to zamierzaliśmy zredukować ją do 407 milionów, a wzamian wprowadzić stały podatek majątkowy, który w swojej wysokości nie byłby dotkliwy dla naszej zdolności gospodarczej. Sprawa ta nie jest jednak załatwiona“.

Szanowni Czytelnicy „Głosu Pomorskiego“ przypominają sobie zapewne, ile to dyskusji wywołały na łamach prasy i w kuliurach sejmowych te projekty reform podatkowych. W gruncie rzeczy udzielone przez Sejm pełnomocnictwa p. Prezydentowi Rzeczypospolitej ograniczają dość radykalnie jakiegokolwiek zamierzenia w dziedzinie uporządkowania zabagnionych naszych stosunków podatkowych. Wszak bez aprobaty Izby Prawodawczych rząd obecny nie może opracować odpowiednich reform, gdyż p. Prezydentowi nie wolno dekretować ani zamian jednych podatków na drugie, ani je powiększać przy równoczesnym skasowaniu innych i t. p. Dziś wolno jest tylko skasować lub zmniejszyć podatek. Naturalnie, taka sytuacja nie da się utrzymać na dalszą metę i rząd będzie zmuszony zwrócić się do Izby Prawodawczych z odpowiednimi wnioskami. A im prędzej to się stanie, tym prawidłowiej załatwi praca w dziedzinie sanacji stosunków podatkowych w Polsce, sanacji podyktowanej koniecznościami państwowymi.

St. T.

Prof. Kemmerer wytyka błędy naszej gospodarki gminnej.

Studując w czasie ostatniego pobytu w Łodzi budżet miejski miasta Łodzi na rok 1927, gdzie figuruje pozycja 18 milionów zł na inwestycje, zwrócił prof. Kemmerer uwagę, że sumy wydawane na inwestycje, jak gazownia, elektrownia, tramwaje itd. przyczyniają się

do zbyt obciążenia konsumenta z powodu wysokich stawek eksploatacyjnych, co w następstwie pociąga za sobą wzrost drożyzny, i naraża na straty skarb państwa.

Eksport drzewa uniezależniony od Niemiec.

Dyrektor departamentu leśnictwa J. Miklaszewski udzielił prasie wywiadu na temat stosunków na rynku drzewnym. Z drzewem odbyła się ta sama historia, co i z węglem, a mianowicie po miesiącach walki eksport drzewa polskiego uniezależnił się wreszcie od Niemiec. W lipcu b. r. wywieziono nawet drzewa o 30 tys. ton

więcej niż wywożono przeciętnie miesięcznie przed rozpoczęciem wojny celnej z Niemcami. Charakterystycznym jest, iż główną rolę odegrał w tem zachodni przemysł drzewny polski dostosowany dotychczas wyłącznie do wymagań rynku niemieckiego i od niego zależny.

Sytuacja finansowa.

Sytuacja walutowa przedstawia się w dalszym ciągu bardzo korzystnie. Zioty utrzymuje się na wszystkich giełdach zagranicznych na mocnym stabilizowanym poziomie. W prywatnych obrotach wewnętrznych notują dolary 8,98 i pół — 8,99 przy zupełnym braku zainteresowania ze strony spekulatorów zawodowych. Na giełdzie oficjalnej trzymają się dewizy na New-York na poziomie 9,00, dolary w gotówce na 8,97. Dewizy i waluty europejskie kształtują się naogół według podstawowego kursu dolara. Jedynie Belgja, Parż, i Medjolan wykazują większe wahanja ze względu na swoje położenie na rynku międzynarodowym. Zapotrzebowanie na walutę i dewizy dla celów gospodarczych, początkowo małe — ostatnio nieco się zwiększyło, co przypisać należy wzrastającemu z dnia na dzień ożywieniu w przemyśle i handlu. Dopuszczone ostatnio na oficjalne zebrania giełdowe, a raczej do transakcji walutowych, banki bez praw dewizowych, kantory wymiany i firmy handlowe dokonywują tylko minimalnych. Waluty i dewizy przydziela prawie wyłącznie Bank Polski przy bardzo nieznacznym współdziałaniu banków prywatnych.

Zapas walut i dewiz w Banku Polskim stale się zwiększa. Ostatni bilans dekadowy instytucji tej wyka-

potem znowu po niższych kursach, grać przez kilka dni na zwyżkę, a następnie obłowić się na realizacj. Klika, złożona z kilkunastu ludzi, dyktowała w ten sposób warunki ogółowi. Zaznaczyć należy, że niektóre banki dawają „macherom“ poważne zlecenia na sprzedaż akcji i że wśród tych banków i finansistów, wyzbywających się dla celów ściśle spekulacyjnych swych portfeli akcyjnych, była także część grupy, która w kwietniu i maju b. r. otrzymała od Banku Gosp. Kraj. na cele podtrzymania kursów akcji kredyt w wysokości 3 milj. zł. na 10 proc. w stosunku rocznym. Teraz spekulanci zaczęli znowu grać na zwyżkę i podnieśli znacznie kurs papierów. Nie zatrze to jednak złego wrażenia, jakie realizacja, spowodowana chęcią nadmiernych zysków, po sobie zostawiła. Szerokie sfery publiczności, które pod wpływem poprawy sytuacji gospodarczej i rosnącego dobrobytu, zaczęły nabierać do papierów giełdowych zaufania, — zajmą teraz zapewne stanowisko wycoekujące.

A. Z. W.

Nauka rolnictwa.

Dyrekcja zimowej szkoły rolniczej w Świeciu n./W. zawiadamia, że kurs polski rozpocznie się w tutejszej szkole w dniu 3-go listopada br. i będzie trwał do dnia 31 marca 1927 r. Kurs trwa przez dwie zimy i obejmuje kursy: niższy i wyższy.

Szkola ma za zadanie przygotowywanie świadczącego zastępu młodych rolników, którzyby przez nabycie odpowiednich wiadomości ogólnych i fachowych byli w stanie jaknajracjonalniej i najwydatniej pracować czy to samodzielnie na gospodarstwie własnym, czy też jako urzędnicy na gospodarstwie cudzym.

Zakres nauk obowiązujących w Szkole tutejszej obejmuje: Na kursie niższym: religję, język polski, botanikę, zoologię, chemję fizycką, rachunki, geometrię i rysunki, ustawodawstwo, geografję, rolnictwo i ogólną hodowlę zwierząt i śpiew.

Na kursie wyższym: religję, szczegółową uprawę roślin, uprawę łąk, szczegółową hodowlę zwierząt, drobiu i mleczarstwo, rybactwo, organizację gospodarstwa i rachunkowość, współdziałczość, geometrię, rachunki i miernictwo, ogrodnictwo i sadownictwo, język polski, historję, geografję, higienę, weterynariję, budownictwo wiejskie, pszczelnictwo i śpiew.

Poza wykładami szkolnymi w celu ułatwienia byłym uczniom pobytu w wojsku, wprowadza się w szkole tutejszej specjalny kurs wyszkolenia wojskowego, po ukończeniu którego i otrzymaniu odpowiedniego świadectwa będą oni mogli korzystać z ustawowych ulg przy odbywaniu służby wojskowej.

Pozatem w celu praktycznego zapoznania uczniów z niektórymi działami gospodarstwa urządzane są przez szkołę ćwiczenia praktyczne i wycieczki, w których uczniowie obowiązani są brać udział.

Uczniowie zamieszkują w Internacie szkolnym. Internat na za zadanie potanianie kosztów utrzymania, kontrolę nad zachowaniem się ucni, kształcenie ich praktyczne w współdziałczości, oraz wyrobienie towarzyskości wśród nich.

Gospodarstwem Internatu zarządzają uczniowie sami pod stałym kierownictwem jednego z nauczycieli szkoły. Utrzymanie w Internacie wynosi około 50% kosztów utrzymania na mieście.

Warunki przyjęcia do szkoły są następujące:

1. Ukończone 16 lat, 2. ukończona szkoła powszechna, 3. obywatelstwo polskie. W tym celu przy zgłoszeniu ucznia należy przedłożyć dyrekcji szkoły: 1. metrykę urodzenia, 2. świadectwo ukończenia szkoły powszechnej, 3. świadectwo moralności. Uczniów niepełnoletnich zgłaszają rodzice lub opiekunowie. Uczniowie w wieku poborowym otrzymują odroczenie służby wojskowej aż do czasu ukończenia szkoły. Wpisowe wynosi 1 zł., czesne za jeden kurs wynosi 40 zł., płatnych z góry na początku kursu. Niezamożni mogą otrzymać rozłożenie na raty. Ponieważ ilość miejsc tak w szkole, jak i w Internacie jest ograniczona, należy się zgłaszać jaknajrychlej.

Przy tutejszej szkole istnieje równorzędny kurs jednoroczny z wykładowym językiem niemieckim, na którym nauka, rozpoczyna się dnia 18 października br. a kończy się w połowie sierpnia 1927 r. Opłata za ten kurs wynosi 60 zł.

Godziny przyjęcia ustala się na każdą środę i sobotę w godz. od 9—12 i od 14—16 w tutejszej szkole rolniczej.

Dyrekcja Szkoły.

NOWA STACJA NADAWCZA.

W Sztokholmie zbudowana została najbardziej imponująca na świecie radiowa stacja nadawcza.

Jest to wieża wysokości 138 metrów. Na 50-y metrze znajduje się wykwinnie urządzona restauracja, obliczona na blisko 300 osób.

zuje wzrost zapasu walut i dewiz o rekordową cyfrę: 24,8 milionów złotych brutto; wobec zmniejszenia się jednakże zobowiązań walutowych i raportowych o 1,4 milj. zł., wzrosł zapas walut o przeszło 26,2 milj. zł. Różnice kursowe na rachunkach walutowych zwiększyły się o 19,3 milj. zł. do sumy 88,6 milj. zł. W ostatniej dekadzie sierpnia osiągnął przeto zapas walut i dewiz instytucji emisyjnej sumę 107,5 milj. zł., zapas złota 135,3 milj. zł. Pomimo to, że obieg biletów bankowych zwiększył się w związku ze wzmożoną działalnością kredytową, skupem walut etc. o 48 i pół milj. zł. do ogólnej sumy 560 milj. zł. wynosiło na dzień 31 sierpnia pokrycie banknotów polskich w złocie i walutach obcych 40,37 proc. Przypuszczać należy, że waluty i dewizy będą dopływały do Banku Polskiego w dalszym ciągu w tem samym tempie. Wskazuje na to niesłabnący eksport naszego węgla, drzewa, ropy, cementu, płodów rolnych, materiałów włókienniczych, żelaza oraz innych surowców i fabrykatów.

Rynek akcyjny doznał przed kilku dniami silnego wstrząsu. Pewna grupa spekulatorów rozpoczęła grę zniżkową, chcąc spowodować znaczniejszy spadek papierów. Chodzi tu o to, żeby te same papiery nabywać

wrów Związku Podoficerów Rezerwy w okolicy Bydgoszczy, zwracamy się do Szan. pp. Pracodawców z usilną prośbą o zwolnienie z obowiązków w dniu 11 września b. r. pracowników, członków organizacji: Związku Podoficerów Rezerwy, Sokół, Powstańców i Wojaków, Hallerczyków, Marynarzy, Młodzieży Katolickiej i Harcerzy — i umożliwienie takowym wzięciu udziału w tak wielkiem „Świecie Przysposobienia Wojskowego”, mającym na celu wykazanie zwartości i potęgi obrońców granic naszej Ojczyzny. Komitet Wykonawczy Związku Podoficerów Rezerwy (—) W. Władarczyk, przewodniczący. (—) A. Podeszwa, sekretarz.

—** RESTAURACJA „LEŚNICZÓWKA”. W niedzielę, dnia 12 września o godz. 3 po poł. w Parku Miejskim w restauracji „Leśniczówka” odbędzie się zabawa taneczna, połączona z wielkim koncertem artystycznym. Polecamy naszym obywatelom ten sympatyczny kącik, gdzie spędzenie kilku chwil w „Leśniczówce” przyniesie miłą rozrywkę.

—** KU PRZESTRODZE MIESZKAŃCÓW. W mieście naszym od dłuższego czasu grasuje szajka wyrafinowanych złodziei, która chodząc po sklepach pod pozorem kupna, kradnie najrozmaitsze rzeczy.

Są to przeważnie kobiety, ubrane w długie chustki, udagadniające im w wynoszeniu skradzionych przedmiotów.

Policji śledczej udało się aresztować dwie złodziejki tego gatunku, które onegdaj skradły ze sklepu kapeluszowego „Mimoza” przy ul. Długiej 6 kapelusze wartości 14 zł.

Ostrzegamy tą drogą nasze społeczeństwo, by miało się na baczności przed szajką sprytnych złodziei.

—** NOWE ZNACZKI POCZTOWE. Generalna Dyrekcja Poczty i Telegrafów wydała nowe znaczki pocztowe wartości po 20 groszy. Znaczki przedstawiają widok żaglowca na morzu, ujęty w ramkę w stylu renesansowym. Kolor znaczków ciemno-czerwony. Znajdujące się w sprzedaży 20-groszowe znaczki pocztowe dawnego wydania są ważne aż do wyczerpania.

—** JAK NIE TRZEBA SKŁADAĆ WIZYT. Wczoraj nad ranem o godz. 3,30 do mieszkania p. W., zamieszkałego przy ulicy Młyńskiej 11 (parter) zakradł się złodziej przez balkon przy pomocy drabiny.

Pan złodziej spacerując sobie po apartamentach mieszkania, wybierał rzeczy, które najwięcej przypadały mu do gustu.

Hafasliwym zachowaniem jednak (jaki brak wychowania) zbudził ze snu gospodynię, która na widok złodzieja poczęła alarmować sąsiadów. Spłoszony alarmem niedelikatny złodziej, przeproszając za zająście zdenerwowaną gosposię, zeszedł po drabinie na ulicę i umknął.

Złodziej zdołał zabrać tylko serwetę ze stołu. Policja jest na jego tropie.

—** KRONIKA POLICYJNA. W dniu wczorajszym aresztowano 3 osoby, 2 za pijactwo i 1 za kradzież. Doniesień spisano 6.

Ruch towarzystw.

—(rt) Związek Podoficerów Rezerwy, Kóło Grudziądz podaje członkom do wiadomości, iż wymarsz na manewry do Bydgoszczy nastąpi w sobotę, 11 września, punkt o godzinie 3-ciej z dziedzińca Seminarjum Nauczycielskiego, Niczamożnym kolegom zwraca się cały bilet jazdy.

—(rt) „Sodalicia Dziewcząt” przy kościele Św. Krzyża urządzi w niedzielę 12 września o godz. 7 i pół wieczorem w „Bazarze”, ul. Moniuszki 8, zabawę latową, połączoną z przedstawieniem amatorskim, na którą się wszystkich parafian i sympatyków jaknajserdeczniej zaprasza. Próba generalna dla dzieci w niedzielę o godz. 2 po poł. w „Bazarze”. Wstęp dla dzieci 20 groszy. Zarząd.

(rt) Tow. Muzyczne imienia Ignacego Paderewskiego. Dyr. Tow. prof. Świecicki, bawiąc w Warszawie, poczynił przedwstępne rokowania z agencją L. Idzikowski w Warszawie w celu organizacji w Grudziądzu serii koncertów, trio i kwartetów z udziałem wybitniejszych artystów polskich.

—(rt) Towarzystwo Czeladzi Piekarskiej w Grudziądzu urządzi w sobotę, 11 b. m., w salach „Tivoli” wielką zabawę pożegnalną dla odchodzących kolegów do wojska, na którą ma zaszczyt wszystkich sympatyków uprzejmie zaprosić Zarząd.

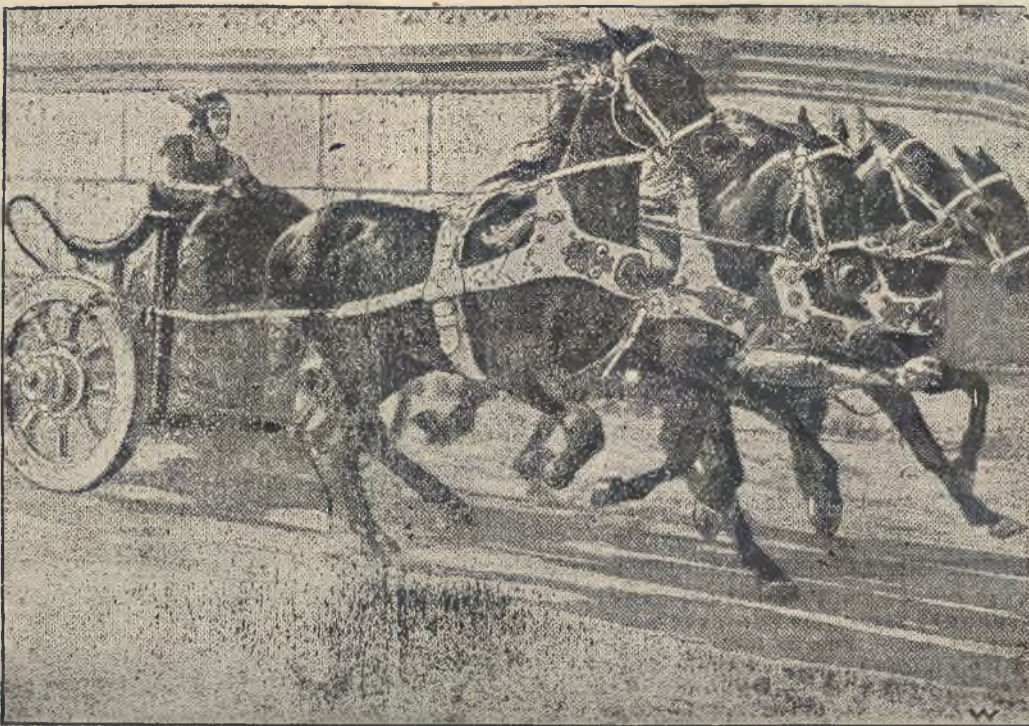
Z Pomorza.

—** RADZYN. (Nowe stowarzyszenia młodzieży polskiej). (n.) Dnia 20 lipca z okazji zakończenia roku szkolnego, młodzież męska i żeńska opuszczająca szkołę zorganizowała się pod przewodnictwem swego katechety ks. wikarego Lewandowskiego tymczasowo w towarzystwie jako młodzież pozaszkolna. Jak zwykle, w małym miasteczku, tak i tutaj hasło „młodzież pozaszkolna” odbiło się w sercach starszej młodzieży. Aby temu zadość uczynić, trzeba było podzielić dotychczas zorganizowaną młodzież na 2 stowarzyszenia: młodzież męską i żeńską. Zebrania zwołano w dniu 1 sierpnia, dla młodzieży męskiej o godz. 2 po poł., a dla młodzieży żeńskiej po niesporach.

Młodzież żeńska stawiała się w tak dużej liczbie, że ubiorkacja szkolna okazała się za małą. Udano się więc ze szkoły do obok położonego kościoła. Tu ks. wikary Lewandowski przemówił do licznie zebranej młodzieży żeńskiej i krótko wyjaśnił cel i zadanie stowarzyszenia. Potem odbyło się w ciszy świątyni zgłoszenie członkiń do stowarzyszenia. Zgłosiło się 95 dziewcząt. Przystąpiono po krótkiej uwadze ks. L. do wyboru zarządu. Protoktorem: ks. prob. Wojciechowski; Patronem: ks. wikary Lewandowski; Prezeską: p. Henniżanka Franciszka; zastępczynią: p. Piekarska Rozalia; Sekretarką: p. Lindówna Łucja; Skarbniczką: p. Olszewska Walerja; zastępczynią: p. Dulska Stefania; zaś gospodynią: p. Jankowska Helena. Po wyborach zachęcał ks. Lewandowski, jako patron, członkinie zarządu do sumiennej i gorliwej pracy, aby w ten sposób odwdziczyły się swym druhnom za zaufanie im okazane, zaś do wszystkich członkiń nowego stowarzyszenia młodzieży polskiej żeńskiej zwrócił się z życzeniem, aby wszystkie współpracowały. Ks. patron obiecał je popierać słowem i czynem.

Ben-Hur najpotężniejszy film świata

Wóz wojenny wyrusza do bitwy.

Zebranie młodzieży męskiej również zgalił ks. L. i mówił o celach i zadaniach, stowarzyszenia młodzieży polskiej męskiej. W drugim i trzecim krótko po sobie następujących zebraniach wyjaśnił ks. L. ustawy stowarzyszenia, poczem przystąpiono do wyboru. Protoktorat przejął ks. prob. W., a urząd patrona przejął ks. L. Wybrano prezesem: Zakrzewskiego Bronisława, sekretarzem Linde Franciszka, skarbnikiem Chrostowski Jana, gospodarzem Wołtaszewskiego Józefa. — Jako ognisko dla młodzieży męskiej wybrano salę p. Niedzielskiego, zaś dla młodzieży żeńskiej — salę p. Korzepy.

—** TORUŃ. (Im głębiej w las, tym więcej drzew). Komendant garnizonu toruńskiego pułkownik Grabowski rozesłał do wszystkich właścicieli lokali publicznych w Toruniu zawiadomienie, że o ile nie przestaną w lokalach swoich utrzymywać „Słowa Pomorskiego”, zakaże oficerom i wogóle wojskowym uczęszczać do tych lokali. „Słowo Pomorskie” atakule z tego powodu gen. Berbeckiego i zapowiada walkę przeciw niemu.

—** KULICE przy Peplinie (Nieszczęście przy młóceniu) 7 bm. wydarzył się na majątku p. Grabowskiego nieszczęśliwy wypadek. Kowal Franciszek Czarnecki, chciał naprawić pas, który się poplątał podczas młócenia. Przy tej sposobności złamał rękę poniżej łokcia.

—** CHOJNICE (Praca dla stu bezrobotnych). Nadleśnictwo Gołabek poszukuje od zaraz sto robotników do prac leśnych. Płace stosuje się według taryfy. Baraki i utrzymanie na miejscu. Informacji bliższych udzieli Państw. Urząd Pośr. Pracy w Chojnicach.

—** CHOJNICE. Do Pierwszej Komunii św. przyjeźdzących zostało w niedzielę razem 201 dzieci, a mianowicie 88 chłopców i 113 dziewcząt, wtem 52 chłopców i 65 dziewcząt z miasta, 17 dziewcząt ze szkoły Wydziałowej, 36 chłopców i 31 dziewcząt ze wsi.

(Nieszczęśliwy wypadek). 7 bm. rano przy ul. Człuchowskiej z domu, p. Litewskiego spadł z dachu jeden robotnik, który odniósł lekko pokaleczenia.

(Mieć się trzeba na baczności). Przyjechał wczoraj do Chojnic niejaki p. S. z Grudziądza. Ponieważ miał przy sobie 150 zł., a Chojnic bliżej nieznal, przeto nie wiedział, gdzie gotówkę te miał zdeponować. Pobawił więc chwileczkę na dworcu, gdzie ku zdziwieniu spostrzegł, że owe 150 zł. w tajemniczy sposób ulotniły się.

—** RYBAKI, pow. tczewski (Zuowu nieszczęsna broń w rękę dziecka). W niedzielę, 5 bm., 10-letni syn robotnika Lipaka bawił się rewolwerem, pozostawiony przez ojca w szufladzie dostępnej dla wszystkich. W żartach zwrócił chłopak broń przeciwko swej siostrze 7-letniej. Przytem broń wypaliła, a dziewczyna ugodzona kulą, w brzuch padła na ziemię. Samochodem odstawiono ją do szpitala w Tczewie, lecz jest mało nadziei utrzymania jej przy życiu, gdyż kula porozrywała jej wnętrzności bardzo poważnie.

—** TCZEW (Prokuratorowi w opiekę!) Bezcelność żydów tczewskich przechodzi już wszelkie granice. Niema ani jednej niedzieli, by nie otwierali swych składów i nie sprzedawali towarów. Jest to jawne pogwałcenie ustawy o spoczynku niedzielnym.

W uprawianiu tych niecznych i karygodnych czynów, cełują przedewszystkiem dwaj żydzi: Kać Israel i Kać Bajrych.

Rozgoryczenie społeczeństwa tczewskiego, stałe się z każdym dniem coraz większe.

Czas już najwyższy, ażeby prokurator zajął się tymi dwoma pasażerami, prowokującymi nasze uczucia religijne i narodowe w niesłychany sposób.

—** GDYNIA. Zamknięcie starego portu dla większych statków nastąpiło onegdaj. Na skutek zmniejszenia się głębokości w starym porcie przy molo południowym, nowy kapitan portu p. Łabędzki zarządził zamknięcie tej części dla większych statków. W ostatnim tym zakątku nie zasypałym dotychczas wyrefulowanym piaskiem stacjonować będzie narazie tylko flotyła portowa i kutry rybackie. Statki większe odtąd ładować się będzie przy nowym molo na całej przestrzeni. Dawniejsze miejsce przystanku „Pologne” zostało już prawie zupełnie zasypałym. W tym kierunku nastąpi z czasem przedłożenie molo południowego o 300 metr. Należy więc omiść tę jeszcze otwartą przestrzeń by nie wjechać na mieliznę.

(Pęknięcie kesonu). W ostatnim czasie rozerwał się na całej przestrzeni 2 ścian dolny jeden keson. O ile nie uda się go naprawić dość wcześnie, będzie to ołbrzymią znowu stratą. Kto winę w tym wypadku ponosi, nie zdołano ustalić.

Z całej Polski

—* POZNAŃ. (Niesprawdzona pogłoska). Do Poznania przybył w powrocie z Karlsbadu, gdzie bawił w celach kuracyjnych marszałek senatu Trampczyński. Po jego powrocie rozeszły się w kołach politycznych wiadomości, jakoby marszałek zamierzał w najbliższej przyszłości zrezygnować ze swego stanowiska i osiąść na stałe w Poznaniu, gdzie otworzy kancelarię adwokacką.

—* KATOWICE (Usiłowane samobójstwo w sądzie). Na posiedzeniu Izby Karnej w Rybniku, oskarżony o napad w celach rabunkowych R. Krzesan, po ogłoszeniu wyroku, skazującego go na rok więzienia, podciął sobie gardło znajdującą się przy nim zaostrzoną widoczną przez kamień łyżką.

Cieężko okaleczonego desperata oddano natychmiast o piece lekarskiej.

—* ZAKOPANE. (Nareszcie wyjaśniono tajemnicę trupa). Tajemnica zwłok kobiecych w Tatrach została wyjaśniona. Patrol policji państwowej, który po długich poszukiwaniach odnalazł zwłoki, w odległości kilkunastu metrów od ofiary, znalazł kilka kartek z książki, koronki do modlitwy, fiolkę, od trucizny oraz gazetę z datą 6 listopada 1924 r. Dzięki temu zdołano ustalić, że denatką była 16-letnia Jadwiga Jagiełdo z Rzeszowa, będąca podówczas w służbie w Zakopanem. Wysłana przez chlebodawczynię do apteki po lekarstwo, Jagiełdo nie wróciła więcej do domu i odtąd wszelki ślad za nią zaginął. Strzępy pozostałego odzienia przemawiają za tożsamością znalezionych zwłok z Jadwigą Jagiełdo.

—* ŁÓDŹ (Widmo redukcji robotniczych). Pierwsze dni obecnego tygodnia znalazły się pod znakiem rozpoczynających się na nowo redukcji robotników w fabrykach. Z powodu częściowego wykończenia zamówień, zniesiono w kilku fabrykach zmiany, w innych zaś zredukowano robotników na skutek reorganizacji pracy. Większą partię robotników w liczbie kilkuset osób zredukowano w tkalni fabryki Poznańskiej, która była uruchomiona przejściowo.

(Owocna interwencja Ch. Dem.) Na skutek interwencji związku CHD, który prosił dyrekcję Monopoli Tytoniowego, by zredukowała część dni roboczych zamiast redukować ro-

— Na ostatnim meczu zgnieciono Jankowi żebro i złamano rękę!

— Nie wiedziałem wcale, że on grywa w piłkę nożną.

— On też nie grał, tylko sędziował.

botników, dyrekcja Monopoli Tytoniowego obiecała w najbliższym czasie zredukować dni robocze do 3—4 w tygodniu, aby umożliwić zatrudnienie całej rzeszy robotniczej.

—* DROHOBYCZ (Straszliwie skutki nieostrości). Na stacji kolejowej w Borysławiu zdarzył się tragiczny wypadek, któremu uległ dyrektor poczty z Tarnowskich Gór na Śląsku, Józef Kisslinger, bawiący w Borysławiu przejazdem do swojej rodziny, mieszkającej w Czerniowcach. Dla skrócenia drogi chciał on przejść przez tor kolejowy i w tym momencie dostał się nagle pod koła, puszczonych wolno trzęci wagonów, które zmasakrowały mu w straszliwy sposób obydwie nogi. Nieszczęśliwego przewieziono w stanie ciężkim do szpitala w Drohobyczu.

—* LWÓW (Sensacyjna rozprawa o fałszerstwo 100-dolarówek). Rozpoczęła się rozprawa przeciw inżynierowi

Paykartowi, oskarżonemu o fałszowanie 100-dolarówek. W czasie rozprawy eksperci stwierdzili, że P. coprawda jest człowiekiem zupełnie zdrowym, jednak podlega pewnym zakłóceniom umysłu. Oskarżony broni się podobnie jak w pierwszej rozprawie, nie przyznając się do winy i stwierdzając, że cały aparat znaleziony u niego służył mu jedynie do celów naukowych i doświadczalnych. Banknoty znalezione przy nim i puszczane przezeń w obieg, otrzymał od jakiegoś nieznanego urzędnika. Wyrok w tej sprawie spodziewany jest dzisiaj

(Zjazd drukarzy). Siódmy zjazd związku zawodowego drukarzy w Polsce rozpocznie się dnia 12 bm. i trwać będzie trzy dni. Prócz delegacji ze wszystkich okręgów polskich spodziewany jest przyjazd gości zagranicznych, m. in. przedstawicieli międzynarodowego związku w Bernie Szwajcarskim.

Trawiąca zazdrość a potem kule w skroni pozbawiły ich życia.

Warszawa, 10 września.

Publiczność, która wczoraj wieczorem była obecna na przedstawieniu w Teatrze Letnim w Ogródzie Saskim, podczas ostatniego antraktu o godzinie 10 min. 10, została zaalarmowana dwoma strzałami rewolwerowymi, których odgłos rozległ w ciemnej bocznicy, łączącej Aleję Teatralną z ul. Żabia. Gdy publiczność wraz z policją znalazła się w tej aleji, odnaleziono dwoje osób, ślaniających się na lawce.

Kobieta młoda, elegancka ubrana mimo rany skroni dawała wyraźne oznaki życia. Obok na tejże lawce leżał bez ruchu jakiś mężczyzna z raną postrzałową czoła.

Ranną przewieziono na stację Pogotowia, stamtąd zaś do szpitala Dzieciątka Jezus.

Równocześnie Pogotowie wysłało karetkę po drugą ofiarę, którą przewieziono do szpitala Dzieciątka

Jezus.

Z przeprowadzonego dochodzenia przez XII-go Komisarjatu okazało się, że 25-cio letni urzędnik państwowy Stanisław Wołyniak (Długa 45) zakochał się w 22-letniej również urzędniczce Zofii Milewskiej (Galeria Luksenburga) i postanowił się z nią ożenić. Tymczasem p. Milewska została zredukowana i zawiązała znajomość z innym mężczyzną. Ten niewyjaśniony stosunek p. Milewskiej stał się przyczyną zazdrości Wołyniaka, która wczoraj doprowadziła do zabójstwa i samobójstwa.

Stan zdrowia obojga rannych, których Pogotowie umieściło w szpitalu Dzieciątka Jezus jest bardzo ciężki i słabe rokuje nadzieje wyzdrowienia.

DRUKARNIA POMORSKA TOW. AKC. GRUDZIĄDZ.

Naczelny redaktor: **Stefan Machalewski.**

Odpowiedzialny redaktor: **Izydor Sredzki.**

Zapisy uczniów do **Prywatnej szkoły powszechnej** przyjmują się co dzień od 1 ej do 4-tej godz. popoł. Plac 23 Stycznia 10, II p. Klasa III przygotowuje uczniów do I gimnazjalnej, klasa IV do II gimn. — **Ogródek dziecięcy** przeniesiony do obszernego lokalu przy ul. 3-go Maja 28. I p. Zarówno w szkole jak i w „Ogródku” udziałem są będnie gimnastyki rytmiczno-plastyczne, a także tańców polskich i charakterystycznych. — Popisy dziesięć co kwartał.

K. Piotrowska, Przełożona szkoły

B. uczennica znanych i wybitnych profesorów i b. śpiewaczka operowa i estradowa
St. Białowiejska-Lotyszowa
udziela

lekcji śpiewu solowego.

Przyjmuje od godziny 2—4 popołudniu
ul. Sobieskiego 11, I piętro, telefon 179.

7994

Lekcje tańców.

W piątek, dnia 17-go września,
o godzinie 7 1/2 w „TIVOLI”

pierwsza lekcja

Zgłoszenia przyjmuje w dalszym ciągu

FRIEDA SINELL

8071] Forteczna 20a (dom w ogrodzie).

A. i St. Mączkowscy

Specjalny magazyn przyborów stolarskich i okuć do budowl.
Grudziądz, Trzeciego Maja 3

polecają po znacznie niższych cenach
kompl. okucia meblowe i budowlane,
narzędzia stolarskie, płyty klejone
od 3—6 m/m oraz krzesła dqb. surowe

7 00

OTTO KARRAU

FABRYKA MEBLI

Grudziądz, Sienkiewicza 16

poleca po cenach b. przystępnych
**POKOJE JADALNE,
MĘSKIE, SYPIALNI,
MEBLE POJEDYŃCZO**

7245

Fabryka Materaców Patentowych
Tel 84 GRUDZIĄDZ ul. Solna 3

Materace i leżanki patentowe
długotrwałe, wprawianie
siatek do łóżek żelaznych
i reperacje takowych.

WYKONANIE
wszelkich prac tapicerskich
przez sily pierwszorzędne
Ceny stale najniższe. Ceny stale najniższe.

Pończochy

jedwabne, file d'ecosse, jedwabne i florowe bawelniane,
wełniane i wełniane z jedwabiem

Skarpelki męskie i dziecięce poleca w danym wyborze

obecnie z dużym rabatem

**Pomorska
Fabryka Pończoch**

8080 T. z o. p.
Grudziądz, Grobowa (Pl. Kapiełowy), tel. 264

Do Warszawskiego Oddziału
Krakowskiego Towarz. Wzajemnych Ubezpieczeń
w Warszawie

Niniejszem pozwalam sobie tą drogą wyrazić Szanownemu Towarzystwu **podziękowanie** za szybkie wypłacenie sumy dol. U. S. A. 20.000 (dwadzieścia tysięcy dolarów Stanów Zjedn. Amer. Półn.), na którą ubezpieczony był mój mąż s. p. Aleksander Eichenwald za polisami Krakowskiego T-wa Wzaj. Ubezpieczeń Nr. Nr. 185413 i 185415. 8601

Wrocław. Z poważaniem **Anna Eichenwald**

Cukiernia i kawiarnia

Aug. Kulinna

Telefon 460 Grudziądz, Toruńska 6 Telefon 460

Poleca Zamówienia
z razy dziennie świeżo **na torty i inne pieczywo**
dostarcza także w domu. przyjmuje każdego czasu.

»Nasz Sklep Krajowy«

Sienkiewicza 8 Właśc.: **Anna Gawęcka** Telefon nr. 173
poleca na sezon szkolny:

zeszyty • bruljony • tabliczki • stałki •
teczki szkolne • bloki rysunkowe •
ołówki • kredki • piórnik • atrament. itp.
Dla tlatelistów nowości!!! Polskie znaczki w wielkim wyborze!!!
Ceny bardzo niskie. — — — Usługa uprzejma.
Zamówienia zamiejscowe załatwia się odwrotnie. —

»Leśniczówka« (Park Miejski)

W niedzielę, dnia 11. bm., o godz. 3 popoł.:

WIELKI KONCERT ARTYSTYCZNY

Po koncercie w sali tańce. Wyborne pieczywo i kawka.

O liczny udział Gości uprasza na uprzejmie **Różeński.**

8626

SPRZEDAŻ

JESIENNO-ZIMOWA

po najniżej kalkulowanych cenach.
Wielki wybór!

Flanele na koszule za metr 2,40, 2,20
Flanele „Sybir“ „ 4,40, 3,95

Koce i pledy 44.—, 40.—, 28.—, 15.—

Sukniowe „Radio“ za metr 6,75, 5,50

„ „Kraty“ „ 3,25

Popelina czysta wełna „ 3,50, 5,90

Garniturowe „ 8,50, 4,90

Garnitury męskie śliczne fasony 63., 55., 53., 44.— 42.—

Palta damskie najnowsze fasony . . . 145.—, 110.— 95.—

Palta damskie z jedwabnego pluszu . . 225.—, 210.— 195.—

Ceny bardzo niskie. Prosimy się przekonać.

Szmechel i Rozner S. A.

Telefon nr. 160 GRUDZIĄDZ Wybickiego 2/4
8073

Razem 18 aktów Dziś!

KINO APOLLO

Dziś! Razem 18 aktów

Największa premiera w Grudziądzu. — Największy monumentalny film! Ostatni cud świata! Drossoz sensacji dla wszystkich! Wielka epopeja miłości, poświęcenia i udzielenia p. t. W rol. gl.: Mia May, Iya de Putti, Erna Morena, Konrad Veidt, Bernard Grotzke

INDYJSKI GROBOWIEC

Nadprogram: Wielki film sensacji w 7 akt. z ulub. publ. Fred Thompsonem „Ten, który zwycięża”

Razem 18 aktów

Razem 18 aktów

Warsztat tapicersko-dekoracyjny

właściciel: Jan Stebart
Grudziądz, ul. Długa 6, w podw. wchód również z ul. Murowej 48

wykonuje
Garnitury klubowe, kaniapy i leżanki

materace na sprężynach
poduszki do patentów materaców
oraz wszelkie inne reperacje.

BANK LUDOWY

Tel. 421. Sp. z odpowiedzialn. niogr. Tel. 421.
Założony w roku 1898
GRUDZIĄDZ, ul. Józ. Wybickiego 21.

Załatwia zlecenia bankowe. Przyjmuje wkładki oszczęd. i oprocentowuje wedl. umowy

Zakupuje i sprzedaje waluty zagraniczne, złote, srebrne i papierowe.

Udziela pożyczek:
na wkasle — na podkład złota i srebra i w rachunku bieżącym

Niedościgniony jest

był i będzie

„Króla”

proszek mydlany

85% z fiolek sapachem

Wszędzie do nabycia.

Proszę się przekonać!!!

Najlepszy Polski wyrób.

WELNE

kupuje i przedaje

Przedziałnia wełny

Wąbrzeźno - Pom.

Materiały piśmienne

Książki, różne instrum.

muzyczne, książki handlowe, Druki, Pieczętniki, Bliki kasowe Paragony i małe blezki

zawsze najtaniej u

Wład. Kulerskiego

ulica Fajska nr. 10

Kto tam kupuje, ten oszczędza i wiele pieniędzy.

Proszę się przekonać

Adolf Pniowski

emerytów, starszy radca skarbu, otworzył przy ul. Lipowej 86, 1 pbr. biuro jako obrońca przy watny w sprawach podatkowych i wogóle skarbowych. 8513

Krawcowa z Warszawy szyje kostjumy, suknie, płaszcze elegancko i gustownie — ceny niskie. Trynkowa 13, I piętro.

Nerwowi, schorzali, cierpiący

na bezsenność, brak siły i energii, niechaj używają Sanator, a pozbędą się wszelkich dolegliwości i będą się czuli jak odrodzeni. Nie otrzymacie w waszej aptece, piszcie dr. Sanator Bydgoszcz 9, a otrzymacie darmo próbę i opis. (7125)

PIĘGA

plamy, wyrazy, usuwa **Benegina** krom. smany i wypróbowany środek do odwiezania i wydelikacenia cery.

Benegina mydło przestraszone, jako konieczny dodatek do kroma tejże nazwy usuwa plagi i plamy na twarzy i na ciele. 8080

Mag. Jan Smarol aptekarz
Główny skład i wytw.:
Apteka pod Łabędziem
Grudziądz, Rynek 20

Stenografii wynoszą listownie szybkotanie Redakcja Stenografii Polakiego, Warszawa, Smołygła 12, zadaje bezpłatny prospektów. (7116)

Artykuły szkolne

Tablice łupkowe, rysiki, kajety szkolne, bruljony, ołówki, guma do wycierania, papier listowy, kancelaryjny i konceptowy, teczki listowe i kasetki, przybory biurowe, torbki, papier pakowy i pergamentowy. (7809)

Najlepsze źródło dla odsprzedających.

»Segrobo«
T. z e. p., Hurt. art. piśm.
Bydgoszcz
w domu Hotelu Gelhorna

SMALEC

Sledzie
Domieszka do kawy
prawdziwa Franka
Konsery rybne
Czekelada Sarotti
Mydło do prania i toaletowe
Esencja octowa
Cukierki
Zapalki
Urbín i Dobroliń
oraz wszelkie inne towary kolonj.
po najtańszych cenach hurtown. dziennych poleca

R. Lubner & Co
Kościeuszki 34
Telefon 397 7110

Woda kolońska *Jste*
Perfum *Jste*
Mydło wyborowe *Jste*
Mydło familijne. *Jste*

Przodują w Polsce

J. & S. Stempniewicz
WARSAWA POZNAŃ RADOM

A. Pindo GRUDZIĄDZ

Stenklewicz 4
FRYZJER DLA PAŃ I PANÓW

poleca Stan. Paniom i Panom swój gustownie urządzony zakład fryzjerski dla pań i panów.

Farbowanie włosów „Henna”, masaże, eleganckie fryzury, manicure, strzyżenie włosów damskich i męskich. Zadawała się najwybredniejszą klientelą pod względem pracy i higieny. 7963

Specjalny OLEJ

do **Traktorów**

Deringa i Fordsona

polecają po niskich cenach

DAMIC & SZULC

artykuły techniczne 7804

GRUDZIĄDZ
Plac 23 Stycznia 7 — Telefon 24.

NA RATY!!! PIANINA

w wykwintnych gatunkach z długoletnią gwarancją z własnej fabryki jakoteż **FORTEPIANY** i **PIANINA** zagranicznych firm światowych poleca

B. SOMMERFELD

fabryka oraz skład fortepianów
Oddział **GRUDZIĄDZ**
Grobłowa 4, Założone 1906. Telefon 229.

Hurtownia Cygar i Papierosów

Fr. Białecki - Bydgoszcz
ulica Gdańska nr. 1.
Galanterja
Tytuniowa
7865

Tektura dachowa | **Cement „Wysoka”**
Smoła i Lepnik | **Wapno - Gips**
Karbolineum | **Kreda-Trzcina**
Cegły i Płyty ogniotwałe, Szamot-Zaprawa
KAFLE PIECOWE.

Venzke & Duday, Grudziądz

Fabryka tektury dachowej i asfaltu
ul. Hale Młyńska przy Placu 23 Stycznia, telefon nr. 88.
7736

Największy w Polsce skład futer i konfekcji futrzanej

S. KARMAZYN - Warszawa - Miodowa 20

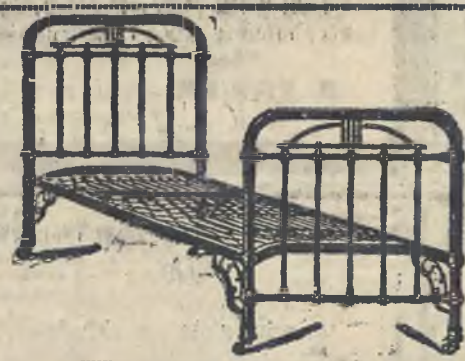
telefony nr. 61-45 37-38

prosi uprzejm. Sz. Kliencie o wiedz. swego bogato zaopatrz. magazynu.

MODELE 1927 r.

Przyjmuje się wszelkie roboty wchodzące w zakres kuśnierstwa. Wykonanie pierwszorzędn. — Ceny konkurencyjne.

Prosimy dokładnie zapamiętać adres:
UWAGA: S. KARMAZYN - Miodowa nr. 20

Łóżka metalowe

od 30.— zł

poleca w wielkim wyborze

HIPOLIT KOTLIŃSKI - Grudziądz

ul. Mickiewicza 24, telefon 3
ul. J. Wybickiego 7, telefon 8

Składy żelaza i sprzętów kuchennych, Węgiel - Koks

Wyborowe wina, wódki i likiery

również

Miód staropolski wyborowy

1/2 butelka 8,— 1/1 butelka 4.75

poleca

Czesław Kaczmarek

Specjalny skład wódek i win

Gdańska 25 Bydgoszcz telefon 1563

KINO „ORZEŁ”

Początek przedstawień o godz. 6.15 i 8.15, w niedzielę o godz. 4.15
W niedzielę o g. 2 pop. wielkie przedstaw. dla dzieci i młodz.

Sensacja! Do niedzieli dnia 12-go września br. — Najnowszy i największy szlagier tego sezonu z ulubieniem publiczności **HARRY PEELER** w roli tytułowej pod tytułem: **Nawość!**

„Przygoda w nocnym Expressie”

Całość! Wielki dramat sensacyjno-salonowy w 2-oh serjach wyświetlanych równocześnie. **Całość!**

Przetarg przymusowy.

We wtorek, dnia 14 września br., o godz. 11:30 przed połud., sprzedawcą będą w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającym za natychmiastową gotówkę następujące przedmioty:

fortepian (fabr. Wolkenhauer), kanapy, stoły, biurko, bufet, obrazy, krzesła ogrodowe, lampy elektr., konia z pólzorkiem wyjazdowym, krowę, sanieki wyjazdowe, rower, urządzenie sklepowe, repozytorja, stoły sklepowe, różne towary kolonjalne, oraz nowe sprzęty domowe i kuchenne.

Miejsce sprzedaży Radzyna, Strzelnica pow. Grudziądz tam w przechowaniu znajdujących się przedmiotów. 8074

Józefowicz, kom. sądowy, Grudziądz

W. Wojnowski i E. Bożejewicz

Telefon nr. 389 Grudziądz Mickiewicza nr. 9

Specjalny skład sukna 7956

Pracownia eleganckiej garderoby

Ceny umiarkowane Korzystne warunki spłaty

Rzeczywiście tanio kupuje się tylko w »Tanim Składzie Papieru«

KAROLA SIKOBY w Grudziądzu, ul. Toruńska nr. 26, tel. 350 drugi skład Pl. 23 Stycznia 22

Zeszyty szkolne dobre 6 gr, lepsze 8 gr, rysunkowe 10 gr, kolorowe 20 gr, pólra 1 gr., Ołówki Majewskiego 9 gr, Kok i Noory 1 zł.
Papier kancelaryjny arkusz 1 1/2 gr. i wszelkie inne materiały piśmiennicze i rysunkowe dla szkół i biur z dużym rabatem.
Należy się przekonać! 8077 Należy się przekonać!

Książki szkolne

dla wszystkich szkół oraz bogato zaopatrzone dział

materiałów piśmiennych

po cenach bardzo przystępnych polecają

Bracia Bazańscy Grudziądz

Lipowa 1, tel. 450

księgarnia, skład nut i materiałów piśmiennych

Spisy podręczników dla poszczególnych szkół gratis.

Zamówienia zamiejscowe załatwiamy odwrotną pocztą. 8075

Młody książkowy

lub starsza stenotypistka znająca książkowość i korespondencję mogą się zgłosić pod nr. 8068 do Głosu Pomorskiego.

OKAZJA! Mam na zlecenie

do sprzedania

damski pierścionek

z 3 brylantami i diamentem

najnowszy fason, śliczny ogień, za 275 zł.

B. BAPIER, Grudziądz, Mickiewicza 21, I.

8076 Stanisław Stępnik.

Na zawiązanie, umieszczone w numerze 206 „Głosu Pomorskiego”, wyzwanam poraz drugi Panów:
A. Wachałę,
B. Talagę,
M. Swółę i
Myślińskiego
do uregulowania zaległości za wydawnictwo „Kurjera Zachodniego”.
8076 Stanisław Stępnik.

Popołudniowe komplety rytmiko-plastyki

metodą Jaques Dolorosa dla pań, panien i młodzieży. (Lokal przy ul. 3 Maja). Zapisy do 20. IX. br. Plac 23 Stycznia 10, II p. od 1 do 4 g. Każdy komplet rozpocznie się tylko wtedy, gdy zgłosi się konieczna liczba osób. Po 20. IX. zapisów przyjmować się nie będzie, a to w celu, by jednocześnie rozpocząć. — Opłata — niewielka, możliwie kwartalna. 8899

Nauka będzie urozmaicona od czasu do czasu, wieczorkami tańczącymi. **K. Piotrowska.**

Palaczy

egzaminowanych, do obsługi wielkich kotłów parowych poszukuje natychmiast **FABRYKA PAPIERU I PAPY M. DROSTE** w **TCZEWIE**

Kupon zniżkowy 25% / 0
na I parter, balkon i łóżę
ważny aa
11. 9. 26
do kina »Apollo«

Cukier

oddają detalicznie
funt po **63** gr

Wl. Nowakowski,
Grudziądz
Toruńska 28, tel. 45

Polecam także po bardzo niskich cenach wszelkie inne towary kolonjalne.

Salon mahon.
kryty jedwabiem, sprzedam Lipowa 96, II lewo

Dom w Grudziądzu sprzedaje 6000 zł ul. Chełmińska nr. 31

Matki, chcecie wasze dzieci zdrowo wychować od niemowlęcia aż do wieku dojrzalego, karmcie je Sanatorem. Jeżeli na miejscu nie otrzymacie, piszcie na próbę i opis do: Sanator Bydgoszcz 9.

Każdą ilość drzewa świerkowego

w walcach 1 lub 2 m, średnicy od 13 do 25 cm kupi 6667

Wielkopolska Papiernia
Bydgoszcz-Czyżkówka
telefon 1151-1137
Adr. telegr. „Papyrus”

Dyplomow. nauczycielka
za pow. Kur. Szkoln. przygot. dzieci do gimn., udziela frauc. i muzyki Kościuski 5, III lewo.

Sklep

z przyległym 5 pokojowym mieszkaniem, w mieście powiatowym, na Ryнку, stosowany na każdą branżę, jest zaraz do wynajęcia. Oferty do Głosu Pom. nr. 7008

Bacność!

Fotografie paszportowe
w pół godziny (7937)
Zakład fotograficzny,
3-go Maja nr. 10

Pieniądz leży na ulicy!
Przeszukajcie wszelkie skrytki! Każdy kawaleczek metalu szlachetnego wart jest złotych
KUPUJĘ I PŁACĘ wysokie ceny za natychmiastową gotówkę: Brylanty, stare srebro i srebro, platyna, sztyftki palnikowe, zegarki, łańcuszki, pierścionki, kontakty, monety złote i srebrne, kopiejkki, biżuterja i double.
Stare szoszki — także polamane
B. PAPIER, Grudziądz Mickiewicza 21 I piętro (naprzeciw poczty) 8079

Sprychy dębowe i jesionowe
Dzwona bukowa
Bale jesionowe, dębowa, brzołowa i bukowa
suche stałe na składzie 8051
Karol Schulz i S-ka
GRUDZIĄDZ, Tuszeńska Grobla 1

Kurs tańców
rozpocznie się na początku października. Tańce nowoczesne! Polecam lekcje prywatne i w kółkach ściśle zamkniętych.
Zgłoszenia przyjmuje się codziennie.
Różynska
maucz. tańców, ul. Szkolna 1, II pr.

Panie, dbać o piękny biust
i jędrne piękne sialo, niechaj używają Sanator, jako codzienne pożywienie. Nie strzymacie na miejscu, piszcie do: Sanator Bydgoszcz 9, a strzymacie próbę i opis darmo. 7124

Tylko od 10 zł
szyje suknie
Madame Marie, ul. Tuszeńska Grobla 18, I

Lustrzany połysk

Urbin

7728

OGŁOSZENIA DROBNE

Sprzedano
SPRZEDAM
I. hipotekę 9000 złotych w złocie na 240 morgowe gospodarstwo. Zgłosz. pod nr. 8641 do Gł. Pom.

PLASZCZ
męski czarny na sprzedaż tania ul. Chełmińska 30, II piętro prawo

OSOBA 8649
pracowita, umiejąca samodzielnie gotować, do Ochojnie dla Powiatowego lekarza potrzebna. Michalikiewiczowa. Sienkiewicza 3/5.

MIESZKANIE
6-cie pokojowe z wszelkimi wygodami, parter front przy głównej ulicy od 1. 10. do wynajęcia. Adres wskaże eksped. Głosu P. pod nr. 8662pm

STANCJA
z użyciem fortepianu pełnym utrzymaniem, dobrą opieką dla 2 uczni wgl. noczenie szkolnych. 8647 Bracka 13, parter lewo.

Poszukuje się chłopca do posyłek syna uczc. rodz. Restauracja naprz. poczty

MLYN
wodny, turbinowy, 43 mórg ziemi, przy szosie, w powiecie chełmińskim 4 doje krowy, 2 konie, 12 świń, żrebak, budynki drewniane, martwy inwentarz nad kompletny, cena 30000 zł, wpłaty 20000 zł, zaraz do sprzedania. Oferty „Hotel Pomorski” Grudziądz Toruńska 26. 8646

SINGERA
maszyna, ciężka, dla szewców i rymarzy korzystnie za 500 zł do sprzedania, także narzędzia szewskie do sprzedania Plac 23 Stycznia nr. 9, III piętro prawo

SLUŻĄCA
potrzebna od 15-go, uczciwa, czysta i młoda — Zgłoszenia: Rembacz, Kościuski 39, III prto

MIESZKANIA
2—3 pokoje z kuchnią poszukuje się. Remont lub czynsz z góry się zapłaci. Zgłosz. pod nr. 8649pm do Głosu Pom.

STANCJA
dla ucznia gimnazjalnego, obfite i zdrowe odżywianie, opieka rodzicielska, dozór i pomoc w naukach. Sobieskiego 13, I piętro lewo 8663

5 pok. mieszkanie
odstąpię. Odnajmę dobr. fortepian (skrzydło). Mi-cayańska, Sobieskiego 15 II

NADZWYCZAJNA TANIA OKAZJA! Eleganckie popielate ubranie dla pana, na średnią figurę; ciemno-granatowy kostium damski z najlepszej gabardyny na średnią figurę; ciemnobrązowy płaszcz zimowy dla młodej, większej panienki, zupełnie nowe rzeczy, są bardzo tania na sprzedaż Grudziądz, Chełmińska 30, I prawo

MASZYNISTKA
z dłuższą praktyką, posiadająca poważne referencje i świadectwa, poszukuje w godzinach rannych zajęcia za skromnym wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia do Głosu P. pod nr. 8644pm

MIESZKANIE
3 pokojowe umeblowane z kuchnią wydzierżawie. Zgłosz. pod nr. 8668 pm do Głosu Pomorskiego.

POKÓJ
3 pokojowe umeblowane z kuchnią wydzierżawie. Zgłosz. pod nr. 8668 pm do Głosu Pomorskiego.

Krawcowa z Warszawy szyje suknie balowe, wizytowe, płaszcze, kostiumy, elegancko i gustownie oraz bardzo tania Trynkowa 13, I piętra.

Zdemobil. podof. obznajomiony z pracą kancel. poszuk. jakiegokol. zajęcia. Może dać niedużo kaucji. Zgl. Głos P. nr. 8626pm

KANAPĘ 8642 i szala do rzeczy sprzedam. Młodyszewska, Tuszeńska Grobla 18, I p.

UCZENICA
mówiąca po polsku i niemiecku potrzebna do składu kontekcyjnego. Zgłoszenia w składzie Szewska 6. 8651

MŁODZIEŻ 8656
szkolną przyjmuje na stancję. Brzycka, Plac 23 Stycznia 8, II prawo.

POKÓJ
umeblowany dla dwóch osób z utrzymaniem do wynajęcia, również wydające dobre obiady Mała Groblowa 10/12, III p.

Ogłaszajcie
w Głosie Pomorskim

2 UCZNI.
Jan Kawski
8057 mistrz malarski
Łasin (Pom.) Hallera 26